

УДК 378.147. 111.1

РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО

Білик О.О., викладач кафедри іноземних мов
Національний університет «Львівська політехніка»

Пуга О.О., викладач кафедри іноземних мов
Національний університет «Львівська політехніка»

У статті визначено роль та значимість використання навчальних інтернет-ресурсів у формуванні англomовної компетентності в аудіюванні студентів технічних ЗВО. Вивчено процес формування англomовної компетентності в аудіюванні в технічних ЗВО. Виявлено та охарактеризовано можливості та характерні ознаки навчальних інтернет-ресурсів, а також виокремлено та проаналізовано сучасні навчальні інтернет-ресурси, які спрямовані на формування англomовної компетентності в аудіюванні.

Ключові слова: навчальні інтернет-ресурси, англomовна компетентність в аудіюванні, технічний ЗВО, аудіювання, аудіо та відеоматеріали.

В статье определены роль и значимость использования интернет-ресурсов в процессе формирования англоязычной компетентности в аудировании студентами технических вузов. Изучен процесс формирования англоязычной компетентности в аудировании в технических вузах. Выявлены и охарактеризованы возможности и характерные особенности учебных интернет-ресурсов, а также выделены и проанализированы современные учебные интернет-ресурсы, направленные на формирование англоязычной компетентности в аудировании.

Ключевые слова: учебные интернет-ресурсы, англоязычная компетентность в аудировании, технический вуз, аудирование, аудио и видеоматериалы.

Bilyk O.O., Puha O.O. THE ROLE OF EDUCATIONAL INTERNET-RESOURCES IN IMPROVING ENGLISH LISTENING COMPETENCE OF STUDENTS IN TECHNICAL HEIS

The article defines the role and significance of using educational Internet resources in improving English listening competence of students studying at technical HEIs. The process of formation and improving English listening competence provided by technical HEIs is studied. The features and characteristics of educational Internet resources were identified and characterized. The authors also define and analyze the modern educational Internet resources used for improving English listening competence.

Key words: educational Internet resources, English listening competence, technical HEI, listening, audio and video materials.

Постановка проблеми. Завдяки формуванню європейського освітнього простору в Україні з відкритими можливостями до студентської мобільності, процесу євроінтеграції, що спричиняє підвищення конкурентоспроможності фахівців і відкриття світових ринків праці, підвищуються роль і значимість знання англійської мови. Нині процес англomовної підготовки студентів технічних ЗВО вимагає модернізації та удосконалення. Навчальні інтернет-ресурси вважаються найбільш доступними технологіями та засобами, які здатні модернізувати, удосконалити, індивідуалізувати та інтенсифікувати процес формування англomовної компетентності загалом та компетентності в аудіюванні зокрема. Акцентується на вивченні англійської мови з використанням навчальних інтернет-ресурсів як у межах аудиторних занять технічних ЗВО, так і в процесі самостійної та індивідуальної роботи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема впровадження та доцільності використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення та навчання іноземних мов стала об'єктом досліджень багатьох зарубіжних (М. Роджерс (M. Rodgers), Л. Янг, (L. Yang), М. Леві (M. Levy), О. Полат та ін.) та українських науковців (Є. Дмитрієва, О. Кужель, Т. Коваль, О. Палій, О. Пометун, Н. Рожкова та ін.). Науковці вважають, що саме завдяки комп'ютеризованому навчанню створюється комфортне середовище для вивчення іноземних мов, самостійної роботи, індивідуалізації навчального процесу, що позитивно впливає на формування іншомовної компетентності [1–2].

У науково-теоретичних джерелах виявлено багато праць українських науковців (О. Бігич, Н. Бичкова, Р. Вікович, Н. Кардашова, О. Мартиненко, А. Рацул, Л. Шевкопляс), присвячених проблемі застосу-

вання різноманітних методів та технологій у процесі формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Методологічні засади та практичні рекомендації із застосування комп'ютерних технологій та інтернет-ресурсів у вивченні іноземних мов виявлено у наукових дослідженнях: В. Бикова, В. Глушкова, І. Грінченко, І. Карпи, Л. Лучко, Л. Нікітюк, Г. Селевко, В. Троцюка, І. Романюка. Встановлено, що вводити інтернет-ресурси у процес практичного заняття треба структурувати і методично обґрунтовано, плануючи їх навчальну, розвиваючу та виховну мету [3, с. 324].

Аналіз науково-педагогічної літератури дає змогу стверджувати, що увага вчених спрямована на вивчення ефективності застосування інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях з іноземної мови, визначення переваг та недоліків використання мультимедійного забезпечення для оволодіння іноземними мовами. Однак не виявлено комплексного дослідження, присвяченого проблемі застосування навчальних інтернет-ресурсів для формування англомовної компетентності в аудіюванні в процесі підготовки студентів технічних ЗВО, а також недостатньо проаналізовано навчальні інтернет-ресурси, які спрямовані на формування англомовної компетентності студентів.

Постановка завдання. Таким чином, метою нашого дослідження є визначити роль і значимість використання навчальних інтернет-ресурсів у процесі формування англомовної компетентності в аудіюванні студентів технічних ЗВО. Відповідно до сформульованої мети, визначено такі завдання: 1) вивчити процес формування англомовної компетентності в аудіюванні технічних ЗВО; 2) визначити характерні ознаки навчальних інтернет-ресурсів; 3) виокремити та проаналізувати сучасні навчальні інтернет-ресурси, які здатні забезпечити ефективне формування англомовної компетентності в аудіюванні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій невпинно впливає на процес формування компетентностей, які необхідні студентам у навчальному процесі та для їхнього професійного становлення. Нині студенти технічних ЗВО в процесі вивчення іноземної мови мають набути компетентності рівня B2, що відповідно до Загальноєвропейської Рекомендації з мовної освіти (вивчення, викладання, оцінювання (CEFR)) визначається як «незалежний користувач» [4, с. 24, 27]. Зазначений рівень оволодіння іноземною мовою передбачає розуміння основних ідей складних текстів

конкретної та абстрактної тематики, ведення технічних дискусії відповідно до спеціалізації користувача, а також вільну та спонтанну комунікативну взаємодію з носіями мови.

Новими завданнями, які постають перед вищими технічними закладами, є організувати навчальний процес, розробити робочі програми, оновити навчально-методичне забезпечення з метою інтенсифікації оволодіння іншомовними компетентностями. А вже після вивчення курсу іноземної мови в технічному ЗВО студент має бути готовий до здійснення іншомовного комунікативного акту на теми з особистого життя та професійної сфери, розуміння розгорнутих доповідей і лекцій, складної аргументації, майже всіх новин і репортажів про поточні події, до повної діалогічної взаємодії, соціокультурного пристосування, інтеграції в іншомовне середовище, що, вочевидь, вимагає сформованої компетентності в аудіюванні.

Відомо, що аудіювання виступає не лише самостійним видом іншомовної мовленнєвої діяльності (слухання оголошень, лекцій, доповідей, радіо- і телепередач, співрозмовника по телефону, виступів акторів тощо), але й також входить до складу діалогічного мовлення і є засобом навчання, наприклад, при поясненні нового матеріалу, наданні інструкцій щодо виконання вправ тощо. Тому, за О.Б. Бігич, компетентністю в аудіюванні вважається здатність слухати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту як в умовах прямого, так і опосередкованого спілкування [5, с. 19]. Серед складників компетентності в аудіювання науковець виокремлює мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні вміння. До мовленнєвих умінь аудіювання належать вміння виділяти в аудіотексті основну інформацію і прогнозувати його зміст, вміння вибирати головні факти, не звертаючи уваги на другорядні, вміння вибірково розуміти необхідну інформацію прагматичних текстів в опорі на мовну здогадку, контекст, вміння ігнорувати невідомий мовний матеріал, не суттєвий для розуміння тощо.

Вважаємо, що процес формування компетентності в аудіюванні в технічних ЗВО, де на вивчення іноземної мови передбачено лише 2–3 семестри з мінімальною кількістю аудиторного навантаження, вимагає комплексного, системного та систематичного підходів, методично-обґрунтованого підбору методів та засобів. Загалом на вибір методів навчання впливає багато чинників, серед яких: цілі навчання, зміст навчального матеріалу, специфіка предметної області, темп та термін процесу навчання,

стиль навчання та рівень педагогічної майстерності викладача, дидактичне та матеріально-технічне забезпечення процесу навчання, рівень підготовки студентів [6, с. 126]. Проте в умовах інтенсифікації вивчення англійської мови необхідно акцентувати на тих методах і засобах, які здатні швидко, якісно та ефективно формувати англомовну компетентність в аудіюванні, оскільки від рівня його сформованості залежить вміння і бачити причинно-наслідкові зв'язки, і критично усвідомлювати й аналізувати отриману інформацію, і здійснювати комунікативний акт.

Аналіз науково-методичних джерел засвідчує, що саме навчальні інтернет-ресурси здатні полегшити і пришвидшити процес формування англомовної компетентності в аудіюванні. Серед основних переваг комп'ютеризованого навчання іноземних мов виокремлюють можливість визначення глибини і послідовності засвоєння вивченого матеріалу, варіативність застосування на різних етапах навчання, полегшення процесу сприйняття та запам'ятовування навчального матеріалу, активізації навчальної діяльності, розгалуження послідовності навчання на основі аналізу помилок студента, формування самооцінки студентів та створення умов для їхньої самостійної та індивідуальної роботи [1, с. 122]. Зокрема, дослідження також доводять, що саме сприйняття і розуміння аудіотекстів у позааудиторних умовах, без зовнішніх перешкод і подразників є комфортнішим і ефективнішим для студентів [7, с. 52].

Оскільки процес формування компетентності в аудіюванні з англійської мови в технічних ЗВО обмежений часом та технічними можливостями, тому важливим завданням є підібрати, методологічно проаналізувати й обґрунтувати ті навчальні інтернет-ресурси, які найбільш доцільно використовувати. Водночас не менш значущими є мотивація та залучення студентів до самостійного використання навчальних інтернет-ресурсів у позааудиторній діяльності з метою удосконалення їхніх умінь з аудіювання.

Проаналізувавши велику кількість навчальних ресурсів, спрямованих на розвиток аудіювання, які доступні в мережі Інтернет, виявлено певні функціональні можливості та методологічні особливості цих ресурсів, на які необхідно звертати увагу. Насамперед, можливість підбору аудіо-відеоматеріалів відповідно до рівня знання мови та поставлених завдань. Доцільно підбирати автентичні аудіо-відеоматеріали (реальна комунікація носії мови), а також напівавтентичні аудіо-відеоматеріали (модифікована чи скорочена реальна

комунікація носії мови адаптована до відповідного рівня та навчальних функцій), які можуть використовуватися для студентів першого курсу навчання із нижчим мовленнєвим рівнем (B1). По-друге, не менш значущим є наявність комплексів вправ, які необхідно використовувати перед, упродовж та після прослуховування аудіоматеріалів. Такі вправи виконуються впродовж трьох етапів формування компетентності в аудіюванні, а саме: підготовчому, основному та підсумковому етапах, на першому з яких активізуються фонові знання та вдосконалюються лексичні, граматичні та фонетичні навички аудіювання; основний етап передбачає розвиток умінь смислової переробки інформації та фіксації сприйнятої інформації на слух, а також виявлення змісту прослуханого (розкриття сюжетної лінії, подій, основної ідеї, емоційного фону); підсумковий етап спрямований на вдосконалення умінь аудіювання у процесі самостійної роботи з одночасним формуванням умінь (само)контролю та рефлексії набутого рівня володіння англомовної компетентності в аудіюванні [8, с. 217]. По-третє, важливо акцентувати на можливостях використання візуальних та вербальних опор, які здатні полегшити процес сприйняття та усвідомлення почутої інформації.

Практичний досвід засвідчує, що доцільно та методично обґрунтованим є використання таких навчальних інтернет-ресурсів як: BBC Learning English (відео- та аудіоматеріали з прикріпленими текстами з транскрипцією та розробленими вправами), Real-english.com (короткі відеоролики до вправ, аудіофайли, а також візуальні матеріали), LinguaLeo (велика бібліотека аудіо та відеоматеріалів, набір тренувальних вправ), Film-english (короткометражні фільми з комплексом вправ для роботи в аудиторії).

Більш детально варто зупинитися на ресурсі Британської Ради, а саме LearnEnglish [9], який розрахований на широку аудиторію і містить різноманітні розділи, спрямовані на формування англомовної компетентності в аудіюванні. Розділ «Вивчай англійську через подкасти» (LearnEnglish Podcasts) дає змогу прослуховувати подкасти на загальну тематику, так і підібрати ті подкасти, які відповідають тематиці навчальних програм технічних ЗВО. Подкасти можна розглядати як джерело країнознавчої, лінгвокраїнознавчої і соціокультурної інформації, які також містять моделі мовленнєвої та невербальної поведінки, регіональні акценти тощо [10, с. 91]. З метою практичного засвоєння та перевірки розуміння почутого запропоновано різні

інтерактивні вправи, які можна виконувати впродовж трьох етапів формування компетентності в аудіюванні. Вважаємо за доцільне використовувати такі вправи: вибір правильного речення, підбір слова з подкасту до певних визначень, співвіднесення слова з його значенням, розставляння слів у правильному порядку, підбір відповідних слів, підбір відповіді до питань. Із метою полегшення сприйняття почутого, особливо в процесі самостійної роботи студентів дається змога переглядати аудіороздруковки, що також сприяє сприйняттю почутого.

Встановлено, що процес формування компетентності в аудіюванні стає більш доступним, цікавим, ефективним та інтенсивним завдяки використанню Randall's ESL Cyber Listening Lab [11]. Цей ресурс пропонує прослуховування різноманітних текстів та діалогів відповідно до трьох розділів: загальне прослуховування, базове прослуховування, прослуховування для академічних цілей, кожен з яких розподілений відповідно до трьох рівнів складності. Загальне прослуховування включає понад 150 різноманітних за своєю тематикою аудіоматеріалів, серед яких є й ті, що безпосередньо відповідають тематиці навчальних програм технічних ЗВО: «Навчання в університеті» (A University Degree, College Majors, College Textbooks, University Programs), «Пошук роботи» (Job Hunting, Career Search), «Співбесіда» (Job Interview) тощо. Окрім цього, до кожного з аудіодіалогів чи текстів розроблено низку вправ, серед яких вправи з множинним вибором відповіді на запитання, а також на закріплення активної лексики.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, проведений аналіз навчальних інтернет-ресурсів у процесі формування англomовної компетентності в аудіюванні засвідчує доцільність, методологічну обґрунтованість та ефективність їхнього використання у навчальному процесі технічних ЗВО. Зокрема доведено, що зростаюча потреба в інтенсивному вивченні англійської мови, а значить, і набутті компетентності в аудіюванні зумовлюють необхідність у використанні студентами технічних ЗВО навчальних інтернет-ресурсів в умовах самостійної та індивідуальної роботи. Визначено та обґрунтовано функціональні можливості та методологічні особливості навчальних інтернет-ресурсів, спрямованих на формування компетентності в аудіюванні з англійської мови. Вважаємо також, що виокремлені та проаналізовані сучасні навчальні інтернет-ресурси інтенсифікують, удосконалюють та полегшують процес формування англomовної компетентності в аудіюванні.

Здійснене дослідження не претендує на цілісне вирішення означеної проблеми. Вважаємо, що проблема застосування навчальних інтернет-ресурсів для формування іншомовної компетентності як в аудіюванні, так і в мовленні, письмі тощо, може активно вивчатися науковцями з метою удосконалення процесу навчання та вивчення іноземної мови як загального, так і професійного спрямування. Перспективними науковими дослідженнями можуть стати як теоретичні питання, так і навчально-методичні розробки, спрямовані на підвищення англomовної компетентності студентів різних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рожкова Н. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій як інноваційного методу в навчанні іноземних мов. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Вип. 132. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. С. 121–125.
2. Кужель О.М. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов / О.М. Кужель, Т.І. Коваль. Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: Науково-методичний збірник, вип. 8: Педагогіка / Редкол.: І.І. Мархель (гол.ред.) та ін. Одеса: Друк, 2001. 242 с.
3. Карпа І. Переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення англomовної компетентності студентів. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2016. Вип. 16. С. 322–327.
4. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Strasbourg: Language Policy Unit. 260 p. URL: www.coe.int/lang-CEFR.
5. Бігич О.Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Іноземні мови. 2012. № 2 (70). С. 19–30.
6. Рацул А. Застосування технологій навчання іноземним мовам у немовному вузі. Наукові записки (Серія: Педагогічні науки) / Ред. кол.: В.В. Рацул, В.А. Кушнір та ін. Випуск 140. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. С. 125–129.
7. Мартиненко О.Є. Сучасний стан навчання майбутніх перекладачів аудіювання англійською мовою. Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія. 2015. Випуск 24. С. 46–55.
8. Шевкопляс Л.В. Вправи для формування англomовної компетентності в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2016. № 141. С. 216–222.
9. LearnEnglish Podcasts. URL: <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/learnenglish-podcasts>
10. Кардашова Н.В. Навчання англomовного аудіювання студентів молодших курсів мовних вищих навчальних закладів. Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія. 2016. Випуск 25. С. 86–95.
11. Randall's ESL Cyber Listening Lab. URL: www.esl-lab.com.